

Nikko Norte

Onvoorspelbaar verleden

DE NEDERLANDSE OORLOG
TEGEN DE NIET-BESTAANDE VIJAND
IN AFGHANISTAN

2020 Prometheus Amsterdam

Velen trokken ten strijde;
slechts een enkeling kan verslag doen van strijd.

—

WOORD VOORAF

Waarom likt een hond aan zijn ballen?

Die vraag had ik als titel voor dit boek willen gebruiken. Ik zag daarvan af, hoewel de vraag, in combinatie met het antwoord erop, het optreden van Nederlandse militairen in de Afghaanse provincie Uruzgan inzichtelijk maakt. En om nog even in ogenschijnlijke onzin te blijven hangen, voeg ik aan het voorgaande toe dat de woordcombinatie *oorlog maken* in de Van Dale niet voorkomt. Toch is dat wat de krijgsmacht deed in Uruzgan gedurende de jaren dat ik daar diende. Geen jaren die ik achter een beeldscherm in een gepantserde container doorbracht, maar jaren die ik doorbracht onder de bevolking van Uruzgan.

Oorlog maken, anders dan oorlog voeren omdat het niet anders kan. Een *bellum iustum*, geïnitieerd op valse gronden, die resulteerde in een oorlog tegen waanbeelden. Ik stond erbij en keek ernaar ...

In de bergen van Afghanistan, in de woestijn en onder de bevolking van dat land schreef ik dagboek na dagboek vol. Tien jaar lang vroeg ik me af of ik de inhoud van de stapel volgeschreven dagboeken waarmee ik naar huis terugkeerde, moest omzetten in een manuscript. In de zomer van 2018 besloot ik dat het tijd was dat te doen. Ik filterde de voorvallen uit mijn dagboeken waarvan zelfs ik vond dat ze onder het tapijt het best tot hun recht kwamen en reeg wat overbleef aaneen tot een begrijpelijk onbegrijpelijk verhaal.

Slechts op één moment tijdens het verwerken van de informatie uit mijn dagboeken heb ik mijn fantasie de vrijheid gegund iets in te vullen waarvan ik niet zeker ben. Tien jaar lang heb ik gelooft dat mijn vriend Hekmat en zijn vrouw en hun kinderen het oorlogsgeweld overleefden dat de krijgsmacht over hen afriep. Dat geloof

wilde ik niet loslaten en dus overleefden mijn vriend en zijn familie in elk geval op papier het bombardement op hun nederzetting.

Uruzgan was niet het eerste conflictgebied dat ik bezocht en oorlog was mij niet vreemd. Het was echter in Uruzgan dat ik de conclusie trok dat oorlog nog steeds zo verankerd is in het mijns inziens onterecht geïdealiseerde westerse denken dat we oorlog maken zodra we er zeker van zijn dat we ermee weggkomen. Maar wie ben ik om die conclusie te trekken? Om op die vraag niet met onzin te antwoorden, denk ik dat het volstaat te melden dat ik de Nederlandse militair ben die langer in Uruzgan diende dan welke andere militair ook.

Wederopbouw. Ik stond erbij, keek ernaar en schreef in mijn dagboek. Dit is mijn verhaal.

Nikko Norte, kapitein der infanterie b.d.

TARIN KOWT, JULI 2006

De ruimte is donker en koud als ik wakker schrik.

Met een gevoel van paniek wurm ik een arm uit mijn slaapzak. Eén uur 's nachts, maak ik op uit de stand van de fosforescerende wijzers van mijn horloge. Ik heb me niet verslapen en ontspan me.

Ik lig op de vloer van de bevelsuitgiferuimte van Kamp Ripley, een Amerikaanse militaire basis ten zuiden van Tarin Kowt, de hoofdstad van de Afghaanse provincie Uruzgan. Een paar honderd meter hiervandaan bouwen Nederlandse genisten het kamp voor de Nederlandse troepen die over een maand arriveren in het kader van de wederopbouwmissie in Uruzgan.

De airconditioning blaast hard. De kou voelt onprettig.

Na terugkomst van mijn laatste missie, onder het stof en hondsmoe, dirigerden Amerikanen in sporttenu en met halters in de weer me met knikjes van hun hoofden naar deze ruimte om het laatste deel van de bevelsuitgifte van een volgende missie mee te krijgen en om daaraan een woord van advies toe te voegen. Zeven militairen in de typische blauw-beige uniformen van het Amerikaanse leger hadden me van rondom een lange tafel vragend aangekeken. Volgens het protocol van een bevelsuitgifte hoorde mijn advies thuis aan het begin ervan. Mitch, de luitenant die voor de bevelsuitgifte verantwoordelijk was, was al aan het afronden. *'Nothing has changed. Full speed to the bridge,'* had ik geadviseerd nadat ik me in een stoel aan de tafel had laten zakken, een fles water uit de hand van een korporaal naast me had gepakt en een paar slokken had genomen. Mitch had me met een schuin oog aangekeken. Zijn onuitgesproken vraag was hoe ik me voelde. Ik had hem een knipoog gegeven. *'Right,'* had hij daarop laten volgen. *'Questions?'* Zeven hoofden hadden nauwelijks

waarneembaar *nee* geschud. Vier hoofden van de deelnemers aan de missie, drie hoofden van de mensen die ons vanuit Kamp Ripley zouden ondersteunen. Mitch was de vijfde deelnemer aan de missie en tevens de commandant. Nadat iedereen de ruimte had verlaten, had ik nog tweeënhalf uur om mijn ogen dicht te doen; van verdere voorbereidingen voor de missie was ik vrijgesteld.

Suf van de slaap trek ik op de tast mijn laarzen aan. Ik strik mijn veters en graai om me heen. Al snel heb ik alles te pakken. Stram en stijf kom ik overeind. Ik bind een riem met daaraan twee holsters om mijn heupen en bevestig de banden die aan beide holsters zitten om mijn bovenbenen. Vier patroonhouders voor mijn geweer in de linkerholster, mijn pistool verdwijnt in de rechter. Ik gooi mijn scherfvest, dat me tot een paar seconden geleden tot kussen diende, over mijn schouders, zet de klittenbandstrips op mijn borst vast en laat mijn handen over de vier tasjes aan het vest glijden. Drie tasjes met in elk een handgranaat, één tasje met een extra patroonhouder voor mijn pistool. Zestien kilo voor het vest alleen. Ik prop mijn slaapzak in mijn rugzak, zet mijn helm op, gooi mijn rugzak over een schouder, buk om mijn geweer te pakken en schuifel met een hand tegen de wand naar de deur.

In de deuropening staar ik in de nacht. Binnen was het donker; buiten lijkt het nog donkerder. Blauwe en rode puntjes dansen in de verte. Het is het enige licht dat we mogen gebruiken. Opnieuw baal ik ervan dat ik niet zo'n miniatuurzaklamp met toegestaan blauw of rood licht heb gekocht toen ik er ooit in Kandahar de gelegenheid toe had. Stapje voor stapje schuifel ik voorwaarts, één hand voor me om niet ergens tegenop te botsen. In de buurt van de blauwe en rode lichtjes zijn mijn ogen voldoende aan het duister gewend om te zien dat een soldaat de laatste dozen met flessen water in onze humvee laadt.

Met hun koplampen aan rijden twee voertuigen in onze richting. Dat kan alleen de ANA zijn, de Afghan National Army. Die lui hebben geen nachtzichtapparatuur. De enige manier zich 's nachts zonder brokken te verplaatsen, is door met hun licht aan te rijden, waarmee onze lichtdiscipline zinloos is. Die lichtdiscipline is sowieso zinloos. Het doel ervan is, te voorkomen dat het kamp 's nachts

een doelwit vormt voor beschietingen met raketten of mortieren. Oh man ...

Onze oppositie legt haar raketten overdag al klaar – lanceerinstallaties zijn hier al jaren niet meer te vinden. Nadat die raketten 's nachts tot ontsteking zijn gebracht, vliegen ze in ongeveer de richting waarin ze zijn klaargelegd. Voordat wij een ontploffing horen, zijn de schutters alweer in de nacht verdwenen. En mortieren zijn voor onze oppositie te waardevol om ze in Uruzgan in te zetten. Ik weet dat soort dingen, want ik leef in de hoofden van onze oppositie; dat is mijn werk. Oppositie, niet vijand, omdat het woord *vijand* te veel krediet geeft aan de paar Afghanen die ons het leven zuur proberen te maken. De Amerikanen met wie ik werk, hebben geen moeite met mijn kijk op de situatie in Uruzgan. Onder Nederlandse officieren maak ik weinig vrienden. Nederlandse officieren zwaaien inmiddels de scepter over het kamp en ... lichtdiscipline. Ik heb er geen probleem mee maar heb een probleem met de redenen die ervoor worden aangevoerd. Die redenen dragen ertoe bij dat onze oppositie vijand heet en dat zit me niet lekker.

De voertuigen van de ANA komen tot stilstand. Chauffeurs doven hun koplampen. De donkerte is nog intenser dan voorheen. Iemand loopt tegen me op. *'It's Mitch. That you, Nik?'* Mitch is een Australiër in dienst van het Amerikaanse leger. Rechtdoorzee kerel. Eind twintig. Ik mag hem graag. *'Morning, Mitch. Smelled me?'*

'You smell just fine. We good to go?'

'Seems like it.'

'Check who's in charge of the ANA and brief him.'

'Willco.'

'Attaboy.'

Sergeant-majoor Wahdat voert de ANA aan. Hij komt me tegemoet als ik in de richting van de contouren van zijn voertuigen loop. Hij negeert de hand die ik uitsteek en omarmt me. In het Engels leg ik Wahdat uit wat we van hem verwachten. Hij grijnst, omarmt me opnieuw en draait zich om. Ik loop terug naar onze humvee.

Met zijn vijven bemannen we de humvee. De boordschutter staat uit de geschutskoepel. Van hem zie ik alleen zijn benen. Mitch, naast

de chauffeur, is ingebouwd met computers en radio's. Met een geveerschutter zit ik achterin tussen dozen munitie en water. In een wereld van stof rijden we weg.

De vreedzame nacht. De stofdeeltjes die schitteren in het licht van onze koplampen – op stap met de ANA rijden ook wij met onze koplampen aan. De vermoeidheid die ik al weken geleden als onderdeel van mijn leven heb geaccepteerd. Ik zou nergens anders willen zijn dan waar ik nu ben.

We rijden naar het deel van het kamp waar een eenheid van de Verenigde Arabische Emiraten is gelegerd. Met een paar Panhards, die vreemde amfibische gevechtsvoertuigen, zullen zij ons vannacht vergezellen. Tussen de tenten van de Emiraten komen we tot stilstand. De koplampen gedoofd, kost het me weer moeite aan het duister te wennen. Terwijl ik uitstap, loopt een breedgeschouderd silhouet op me af. Kapitein Sayegh. Zijn zwarte baard. De zandkleurige *shemagh* op zijn hoofd. We schudden elkaar de hand en kapitein Sayegh geeft me een radio zo groot als een in de lengte doorgeknipte schoenendoos. We wensen elkaar sterkte en schudden elkaar nogmaals de hand.

Conform mijn advies hebben we de vaart erin al voordat we het kamp verlaten en door de nacht in de richting van Tarin Kowt rijden. Onze humvee rijdt voorop. Achter ons de twee Fords Ranger van de ANA, een tiental ANA-soldaten in de open laadbakken. Daarachter rijdt kapitein Sayegh met zijn twee Panhards, elk met drie soldaten bemand. Op de rotonde in Tarin Kowt zullen we rechts afslaan en in de richting van de Wānohbrug rijden, een brug over de rivier de Tiri. 'Lock and load,' klinkt Mitch' stem over het gebrom van de motor. Afsluiters worden naar achteren getrokken en schuiven patronen in de kamers van onze geweren op hun weg terug naar voren. Terwijl ik naar het pistool op mijn bovenbeen tast, hoor ik dat de boordschutter ons .50 machinegeweer doorlaadt. Heel even komt zijn gezicht in beeld als hij bukt om zijn shotgun te pakken. Hij zal die shotgun gebruiken om met explosieven geladen voertuigen die op ons inrijden tot stilstand te brengen. *Veebeds* noemen we die voertuigen, afgeleid van de officiële afkorting *VBIED: Vehicle-Borne Improvised Explosive*

Device. De humvee waarin ik zit, was een maand geleden het slachtoffer van een veebed. Een auto kwam in Tarin Kowt uit een zijstraat, reed tegen de humvee op en ontplofte. Slechts een deel van de lading ging af. Dat spaarde de bemanning van de humvee. De aanslagpleger en een jongetje dat toevallig in de buurt stond, kwamen om het leven.

Het leven van alledag in Afghanistan ...

De .50 is nauwelijks effectief om veebeds af te stoppen. De geschutskoepel draait te langzaam en als een doelwit te dichtbij is, kan het wapen de hoek naar beneden niet maken. De shotgun is ons laatste redmiddel.

Het zijn talibanstrijders waar we bang voor moeten zijn. Er zijn geen talibanstrijders in Uruzgan. Maar hoe verklaar ik dan die zelfmoordaanslag? Zelfmoordaanslagen in Uruzgan zijn niet het werk van de taliban of van een andere doorgewinterde vijand. Als de zelfmoordaanslag van de vorige maand door een doorgewinterde vijand was voorbereid, was de hele lading afgegaan en had niemand in de humvee de aanslag overleefd. Zelfmoordaanslagen die dermate slecht zijn voorbereid, zijn het werk van hooligans. Jongelui die in de voetsporen van hun glorieuze vaders en grootvaders willen treden. Hun vaders en grootvaders bevochten de Russen; zij bevochten de Amerikanen – iedereen die een uniform draagt, is een Amerikaan. De aanslagpleger, in het geval van een zelfmoordaanslag, anders dan de mensen die de aanslag voorbereiden, is doorgaans een drugsverslaafde of een geestelijk zwakbegaafde Afghaan of Pakistaan, die op het moment dat hij zijn leven offert geen idee heeft van wat hij doet.

Het doel van de zelfmoordaanslag van de vorige maand was een logisch doel. Op de afgevoerde slachtoffers van een aanslag kan niemand met trots wijzen. Vanuit die optiek is een voertuig een interessanter doel dan een voetpatrouille. Met een beetje geluk staat dat voertuig een paar weken langs de weg als totem van daadkracht in de strijd tegen de onderdrukker. In Kaboel daarentegen loont het opblazen van militairen en overheidsfunctionarissen zich wel vanwege de pers, die daar altijd aanwezig is. Krantenberichten en CNN voor eeuwige roem.

Leven in de hoofden van onze oppositie is niet ingewikkeld. Ingewikkeld is het om aan westerlingen uit te leggen wat er omgaat in die hoofden. Hoe tolerant we onszelf ook vinden, het is onze arrogante, onbuigzame manier van denken die het onmogelijk maakt in landen zoals Afghanistan te opereren. Respect voor de gewoontes van de Afghaanse bevolking, schreeuwen westerse officieren en westerse politici van de daken. Één toiletpotten voor de Afghaanse bevolking. Wij weten wel wat die mensen fijn vinden. Zijn die toiletpotten eenmaal geleverd, dan bedenkt de Afghaanse bevolking zelf wel een oplossing voor het aanleggen van een rioolstelsel. Water schaars? Oh ...

Laf voorbeeld, verwijt ik mezelf terwijl ik mijmerend in de nacht staar. Niet willen accepteren dat zelfmoordaanslagen in sommige situaties onder de noemer hooliganisme vallen, is een minder laf voorbeeld. Man, ik ben bang dat ik de komende maanden meer strijd zal voeren met commandanten en beleidsvoerders dan met onze oppositie.

We laten Tarin Kowt achter ons en daarmee neemt de dreiging van veebeds af, als daar in het holst van de nacht al sprake van was. Komen we onverhoopt een burgervoertuig tegen, dan manen we het met lichtsignalen of met een waarschuwingsschot tot stoppen. Stopt dat voertuig niet, dan wordt het effectief beschoten. Stopt het wel, maar vertrouwen we de situatie niet, dan zal ik ernaartoe lopen om te beoordelen of er sprake is van een dreiging. Hoe gedraagt de chauffeur zich? Hoe diep ligt het voertuig op zijn vering? Het is geen wetenschap, meer een gevoel. De werkrelatie die ik heb met Mitch en zijn manschappen is de afgelopen weken zo gegroeid. Iedereen kan zich erin vinden.

Een dreiging die groter is dan die van veebeds is die van berm-bommen. Berm-bommen die door een gebrek aan kennis van de bommenleggers en een gebrek aan de juiste materialen redelijk makkelijk door ons te vinden zijn. Bommenleggers kunnen die berm-bommen van afstand tot ontsteking brengen, maar we kunnen ze ook zelf ontsteken door over een drukplaat te rijden.

Aha, daar ligt dan toch wat kennis aan ten grondslag? Niet wer-

kelijk. Plank, ducttape, zaagblad of conservenblik, batterij en wat elektriciteitsdraad, een kind kan de was doen.

Om bermbommen van een afstand te ontsteken als wij erlangs of eroverheen rijden, zijn afstandsbedieningen van auto's of garages populair. Niet in het gebied dat we vandaag doorkruisen. De afstand waarop een afstandsbediening effectief is, is te kort en het terrein biedt de bediener van die afstandsbediening te weinig dekking. Mobile telefoons zijn in conflictgebieden elders ter wereld al in gebruik om bermbommen van afstand te ontsteken of op scherp te zetten. In Uruzgan is het nog niet zover. De kennis is mogelijk voorhanden; telefoondekking is te beperkt. Ik weet dat, want ik heb in Tarin Kowt een paar telefoons gekocht.

Hoofdladingen van bermbommen zijn meestal granaten of mijnen uit de tijd van de Russische bezetting of mengsels van diesel en kunstmest in plastic jerrycans. Voor wat de ontsteking betreft, is wat kennis noodzakelijk. Hogere wiskunde is het niet en de mensen die hier bermbommen bouwen en ingraven, zijn geen deskundigen.

Het was mijn inschatting dat er geen risico op bermbommen is op het stuk weg dat we berijden tot aan de Wānohbrug. Mitch was het met me eens geweest en tot we bij de brug zijn, laten we ons gidsen door het fatalisme van de infanterist: als we de lucht in gaan, gaan we de lucht in. Het fatalisme van de infanterist, bedenk ik, is wat het verschil maakt tussen een militair en bijvoorbeeld een brandweerman. Net als een militair ziet die brandweerman zich geconfronteerd met narigheid die hij zich liever bespaart. Het gevoel ieder moment te kunnen worden beschoten of opgeblazen, reist echter niet mee met een brandweerman die zich naar de plaats spoedt waar twee auto's met elkaar in botsing zijn gekomen. Machteloosheid. Van mij hoeft het niet en ... we rijden een rivierbedding in. Het is de bedding van een rivier die een paar honderd meter verder in de Tiri uitmondt. Er staat nauwelijks water in de rivier en onze voertuigen kruipen tegen de tegenoverliggende oever omhoog. Ook voor wat de doorsteek van die rivierbedding betreft, heb ik geadviseerd er geen tactische operatie van te maken met uitgestegen personeel.

Toen we Kamp Ripley zojuist verlieten, zijn we opgemerkt door

mensen die dag en nacht een oogje op onze bewegingen houden. Via walkietalkies is ons vertrek doorgegeven aan wie er toevallig op de juiste frequentie meeluistert – niet per se aan mensen met kwade bedoelingen. Ons doel moest zijn de Wānohbrug zo snel mogelijk te bereiken, had ik geargumenteed toen ik deze missie voorstelde. Dat gaf ons de kans mensen te verrassen die bij de brug misschien rottigheid voorbereidden.

Als altijd hakt twijfel er hard in, nu er geen weg meer terug is. Het fatalisme van de infanterist en mijn twijfel omarmen elkaar en mijn maag trekt samen. Wat als ik ernaast zit? Welk recht heb ik zo onvoorwaardelijk achter mijn advies te staan? Man, er bestaat in conflictgebieden geen groter kwaad dan twijfelende inlichtingenofficieren. Inlichtingenofficieren die de capaciteit missen in de hoofden van hun oppositie te leven of die onwetend zijn van de omstandigheden en de voorwaarden waaronder die oppositie opereert en die dientengevolge, en voornamelijk om verantwoordelijkheid te ontlopen, waarschuwen voor iedere eventuele calamiteit. Ik beitel mijn advies in steen of ik adviseer niets. Met hoge snelheid naar de Wānohbrug na het verlaten van Kamp Ripley. Dat was mijn advies geweest. Het is nu te laat om melk uit de koffie te halen en ik dwing mezelf tot rust.

Bij een verlaten tankstation slaan we links af en we rijden op de Wānohbrug af. Op mijn teken laat Mitch onze colonne halt houden. Gisteren nam ik deel aan een vergelijkbare missie en iedereen gaat ervan uit dat ik weet wat ik doe.

Gisteren?

Het was gisteren.

We hadden de brug op explosieven gecontroleerd en hadden hem bezet gehouden tot een colonne van voornamelijk Australische voertuigen was gepasseerd. Voertuigen, onderweg vanuit Kandahar, met militairen die deelnemen aan een operatie die tot doel heeft talibanstrijders uit een vallei ten noorden van de Tiri te verdrijven. Kansloze operatie, want er zijn geen ... laat ook maar.

Gisteren werkte ik met een andere groep Amerikanen. Nadat de colonne voorbij was gedenderd, reden we terug naar Kamp Ripley,

waar Mitch me aan een groep toevoegde die eropuit trok om een doorwaadbare plaats in de Tiri te controleren op berrmbommen en om daarna een *hearts & mindscampagne* op te zetten in een nederzetting in de buurt.

Een *hearts & mindscampagne* is een dure frasering voor het uitdelen van paracetamol voor iedere kwaal waarmee de lokale bevolking zich bij onze voertuigen meldt. Onzin die hart noch gedachte wint, maar die belangrijk is voor hoofdofficieren in Kaboel en Kandahar, die onze *hearts & mindscampagnes* als bewijs van de progressie in de provincie Uruzgan aan de pers verkopen. Voor mij zijn die *campagnes* ook belangrijk. Ik wind de shemagh die kapitein Sayegh me cadeau heeft gedaan om mijn hoofd en drentel door de nederzetting waarin de *campagne* is opgezet. Mensen nodigen me uit om thee te drinken en ik kijk, luister en leer.

Terug in Kamp Ripley, nog geen vier uur geleden, na een dag onder de Afghaanse zon, knikten sportende Amerikanen me in de richting van de bevelsuitgifteruimte. Ik sliep mijn tweeënhalve uur en nu ben ik voor de tweede keer in vierentwintig uur bij de Wānohbrug, waar soldaten van de Verenigde Arabische Emiraten, ANA-soldaten, Amerikanen en een Australiër uit hun voertuigen stappen en zich in de richting bewegen van de hun toegewezen posities. Ik stap uit de humvee en neem een paar seconden de tijd om diep adem te halen.

Ik heb geen hekel aan Afghanistan.

De koele nacht. De rust. De dreiging die er altijd lijkt te zijn. Ik begrijp de oorsprong van die dreiging. Ik zou voor buitenlandse soldaten een grotere plaag zijn dan de mensen die ons in de wielen proberen te rijden en ... mijn radio kraakt. Kapitein Sayegh. Hij vraagt me naar het bruggenhoofd te komen; twee ANA-soldaten hebben daar iets gevonden.

Waar het beton van de brug het zand van de weg raakt, lijkt iets te zijn ingegraven. Ik heb geen andere keuze dan Mitch op te zoeken en hem te vragen zich via zijn radio met Kamp Ripley in verbinding te stellen om zijn leidinggevende, een kolonel, te vragen een groep genisten onze kant op te sturen. Toch twijfel ik.

Gisteren, voordat ik vertrok voor die *hearts & mindscampagne*,

had ik dit verrassingsbezoek aan de brug voorgesteld, ervan overtuigd dat onze oppositie in de buurt van de brug rottigheid zou uithalen. Nadat wij de brug gisternacht veilig hadden gesteld, was er een troepenmacht gepasseerd. Die troepenmacht, redeneerde onze oppositie, zou via dezelfde route ooit weer terugrijden. De Amerikaanse kolonel had me aangehoord en had getwijfeld. Mitch had hem misschien tijdens mijn afwezigheid overtuigd, maar een andere factor was dat de kolonel van hogerhand de opdracht had gekregen het peloton van Mitch naar Chora te sturen, een oord zo'n vijftig kilometer ten noordoosten van Kamp Ripley. De uitvoering van mijn voorstel kon met die opdracht worden gecombineerd; de kortste route naar Chora leidde over de Wānohbrug. Om de soldaten van het peloton van Mitch te ontlasten, had de kolonel één voertuig voor ons verrassingsbezoek aan de brug vrijgemaakt en had hij kapitein Sayegh gevraagd ons bij te staan. Afghaanse soldaten reisden in het kader van hun training altijd met ons mee. Bij de brug zouden we wachten op de bulk van Mitch' peloton, dat in de loop van de ochtend uit Kamp Ripley zou vertrekken. Als volledig peloton zouden we naar Chora doorreizen.

Erg interessant allemaal, maar ondertussen staar ik twijfelend naar een plek op de grond waar iets ingegraven kan zijn wat niets van ons overlaat als het doet waartoe het is ontworpen. Er klopt iets niet. De locatie is vanuit een technisch oogpunt niet geschikt voor een bermbom, wat voor type bermbom ik me ook probeer voor te stellen. Aan de andere kant is er in de omtrek geen betere locatie te bedenken om een van onze voertuigen te laten stranden. Maak ik mezelf belachelijk of zet ik mensenlevens op het spel? Retorische vraag, realiseer ik me op het moment dat een van de twee ANA-soldaten een onderdrukte kreet slaakt. Ik kijk in de richting waarin hij wijst. Het is nog donker maar licht genoeg om de beitel te zien die naast de weg ligt op het talud dat naar de brug loopt. Dat is geen gereedschap waar Afghanen onzorgvuldig mee omgaan. De beslissing is voor me genomen.

Ik vind Mitch en leg hem ons probleem voor. Samen lopen we naar de humvee. Mitch legt via de radio contact met Kamp Ripley.

We krijgen de opdracht de brug te bezetten totdat de rest van ons peloton, vergezeld door een groep Amerikaanse genisten, onze kant op komt.

Met Mitch en kapitein Sayegh schuifel ik over de Wānohbrug, een betonnen brug met één rijbaan over een rivier waarin deze tijd van het jaar nauwelijks water staat, onze geweren in de aanslag. We weten niet of ons iets te wachten staat – en, zo ja, wat – maar we hebben de opdracht gekregen de brug te bezetten en dus bezetten we de brug. Om dat te doen, is het belangrijk dat we het tegenoverliggende bruggehoofd verkennen, elk van ons te trots dat iemand anders te laten doen.

Mijn gevoel zegt me dat er geen bermbom is ingegraven waar we die beitel vonden. We hebben mensen betrap op een poging een bermbom in te graven. Die mensen kunnen nog steeds in de buurt zijn.

De brug is zestig, misschien zeventig meter lang. Hij gaat niet de lucht in en niemand opent het vuur op ons. Ik had dat ook niet verwacht. Zelfs een hooligan met een schaars gemeubileerde bovenkamer blaast geen brug op waar hij en zijn familie van afhankelijk zijn als het water in de rivier weer stijgt. Daarnaast vereist het opblazen van een brug te veel kennis. Aan het einde van de brug maken Mitch en kapitein Sayegh rechtsomkeert. Mitch zal een groep ANA-soldaten mijn kant op sturen. Ik ga zitten op de betonnen brugleuning en geniet van mijn eenzaamheid.

Een aangename nacht. Niet te warm, niet te koud. Heel even denk ik aan de krantenwijk die ik ooit liep. Dezelfde frisse lucht en dezelfde onwerkelijke rust om me heen. Onwerkelijke rust omdat ik voelde, soms rook of hoorde, dat er meters bij me vandaan mensen in hun bedden lagen te slapen.

De dag breekt aan.

Ik onderscheid de vormen van bomen, struiken en lemen hutten. De stilte en het ontbreken van artificieel licht. Een moment van vrede in een land verscheurd door conflicten. Niet mijn land. Ik ben ver van huis.